

Szerkesztőségi iroda:

Nagybeeskerek,

Zapolya-utca 1-ső szám,

hová a lap szellemi részét illető minden közlemény intézendő.

Kiadóhivatal:

Pleitz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybeeskerek, Zapolya-utca 1.
hová a hirdetések, az előfizetések és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők.

Telefon 21. szám.

TORONTÁI

POLITIKAI NAPILAP.

Főszerkesztő: Dr. Brájer Lajos.

Előfizetési árak:

Egész évre	— — — —	24	kor.
Félévre	— — — —	12	"
Negyedévre	— — — —	6	"
Egy hónapra	— — — —	2	"
— Egyes szám ára 8 fill. —			

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési irodákban.

Megjelenik

vasár- és ünnepnapok kivételével
mindennap délután 5 órákor.

Nagybeeskerek, 1908.

XXXVII. évfolyam 154. szám.

Szerda július 8.

A magyarországi románok közművelődési helyzete.*

(Három közlemény.)

A »Torontái« számára írta: **Hungarus.**

Nagybeeskerek, július 8.

I.
Politikai életünk végzetes ütközőpontja egy félszázad óta a nemzetiségi kérdés s így első sorban a román nemzetiségi kérdés.

Hol mint izzó zsarátnok lappang alattomosan a hamu alatt, hol pedig lángolva tör ki, hogy pusztítson s lehetlenné tegye a tisztas munkában, a haza egyetértő szeretetében élő népek békés egybeforradását.

E szenvedélyektől áthatott, izgatott kérdés napjainkban újból a politikai események homlokerére jutott. Tervszerűséggel előkészítette a nemzetiségek 1895. évi budapesti kongresszusa. Állandóan felszínre tartja az 1905. nagyszebeni választói konferencia, mely a románok parlamentari aktivitását elhatározta. Mind elkeseredettebbé, mind élesebbé teszi a küzdelmet a lelkiismeretlen agitátorok munkája, mely megátalja azt, hogy az ügy a magyar nemzet és a nemzetiségek közös érdekeinek megfelelő és megnyugtató megoldást nyerjen mindaddig, míg a józan és higgadt elem tulsúlyra nem vergődve, az igazság ereje el nem söpri az izgatottakat, akik notorikus megrontói az egyetértésnek s akadályai a békés kibontakozásnak.

Igen, a tisztességes megegyezés és kibontakozás becsületes munkája nem a békére hajló nép lelkében mesterségesen felkeltett ellenszenv, hanem az agitáció perfid viselkedése miatt nem juthat tető alá.

És kik azok, akik a gyűlölség lángját szítják, akik vakmerő elvetemültséggel napról-napra mind mélyebbre verik az állam testébe a szétválasztó éket?

Jól ismeri őket, szándokaikat, céljait mindenki.

Javarészt ravasz, önös célokért, tisztességes uton ki nem elégíthető érdekekért erőlködő nem is kétséges existenciák. Más részük: érvényesülésért tüntető kalandor politikusok, részben pedig a nagy dákó-románság rögeszméjétől megtevesztett fanatikusok, akik önmagukat is megcsalva, egy elérhetlen utópiáért képesek lennének az állam épületének mind a négy sarkába tüzes csávját akasztani.

E kalandor politikusok, ösmert agitátorok és titkos emissariusok vakmerőn büntetlenül hordják napról-napra a gyújtó anyagot anknamunkájokhoz. Erőt és segítséget szolgáltak nekik Bukarest, a nagy román kultur-liga, a román állampolitika kétségtelen szimpátiája; magyarországi és erdélyrészi iskoláik, közművelődési egyesületeik, mik ugyszólván szemünk láttára, akadály nélkül folytatják nemzetrontó munkájukat.

És e nemzetiségi agitáció tartalma, akár külön a román, akár a szövetkezett román, szerb, tót nemzetiségek agitációját vesszük szemügyre: egy vezérlő gondolatban csucosodik ki.

Oktalan és határtalan gyűlölet, a magyar állameszme, az állami egység kifejezője a magyar nyelv, a magyar faj szupremáciája ellen, bár szentül meg vannak

* Avatott, kitűnő kézből vesszük e cikksorozatot, amelynek agresszivitásával nem értünk ugyan egyet, de tárgyi adatai és érvei a nemzetiségi küzdelmek megvilágítására különösen alkalmasak. A szerk.

győződve, hogy e szupremácia absolute semmi kizárólagos előjogot nem biztosít a vezető szerepre hivatott és jogosult magyar faj részére.

Ösmerve fanatikus gyűlöletüket, nyilvánvaló céljaikat, sajnos, de egyelőre meddő munka és kárbavesztett fáradság bizonyosságot tenni arról, hogy a magyar állam teljes mértékben eleget tett a nemzetiségek egyenjogosítására alkotott törvényeknek. Hogy ezeréves alkotmányos életünk sarkpontja a szabadságszeretet, a közszabadságot és jogot minden állampolgárnak egyenlő mértékben biztosító törvény-tisztelet, hogy e haza összes polgárai egyenlő jogu tagjai az oszthatatlan magyar nemzetnek. Hasztalan mutatnánk rá, hogy a magyar állam megadta a módot a nemzetiségeknek arra, hogy nemzeti szokásaik, erkölceik és hagyományaik alapján szabadon, zavartalanul ápolhassák anyagi és szellemi érdekeiket, hogy erejükhez mérten fejleszthessék egyházaikat és iskoláikat, miknek autonómiája nagyobb, mint a katolikus, vagy protestáns felekezeteké. Tetszésük és képességeik szerint művelhetik anyanyelvüket, irodalmukat s fejleszthetik minden fajta kulturális intézményeiket, miknek munkájába csak akkor szól bele, ha a kulturális, vagy más címekekkel leplezett agitáció az állam fentartó pilléreit kezdi bontogatni.

S a magyar állam a világ minden népei között példátlan ez önmérséklésének, alkotmányos érzületének s mindenkor a békés megegyezésre hajló törekvésének, mely a nemzetiségek jogtalan és veszélyes törekvéseit hatalmi szempontból soha sem kezelte s a megtorló intézkedésekhez csak a végső kényszer oly eseteiben nyúlt, amikor ezek elmulasztása a nemzet léte ellen elkövetett bűn lett volna: mi volt mindig a sajnálatos, de várható következése?

Az agitátorok által felizgatott és félrevezetett nemzetiségek elkeseredett gyűlölsége. A magyar nemzet fenmaradása ellen irányuló álcázott vagy nyílt reakció. A legsötétebb szenvedélyek felkorbácsolása, mely tűzben-verbén gázol; nem igazáért küzd, nem azért gyűlöl, mert oka van: hanem, mert gyűlölni és rombolni akar, ha mindjárt a maga megsemmisülése árán is.

E fékét vesztett gyűlölség nagyságát csak szemenszedett vádjaik igaztalansága mulja felül. A magyar faj meg akarja semmisíteni a nemzetiségeket! Összetöri egyházaik és iskoláik autonómiáját; üldözi nyelvüket, erőszakosan magyarosít, megnyomorítja kulturintézményeiket, megfosztja őket polgári jogaiktól! Börtön, erőszak, elnyomás: ez a nemzetiségek sorsa Magyarországon! Csak az csodálható, hogy mindezek betetőzéseül azt is a mi nyakunkba nem sózzák, hogy a magyarországi románok kulturális elmaradottsága, — mindössze 14-4%-a tud írni és olvasni — szintén a magyar állam mulasztásainak tudható be.

Mind e vádjuk, állítólagos sérelmük, szemérmetlen rágalom egytől-egyig, melyekre rácsfol a tényleges valóság. Igazságunk és erők tudatában közömbösen térhetnénk fölöttük napirendre, ha e körmönfont rabulisztikával és vakmerő rosszindulattal összehordott rágalom az elkeseredett gyűlölség és békétlenség magvait nem szórnák szét itthon s port nem

hintenének az európai művelt népek szemébe, rutul megtévesztvén ezek objektív, higgadt és igazságos ítélezését.

A magyar faj csodálatos nagylelkűségének, szabadságtiszteletének s türelmes-ségének kell-e meggyőzőbb bizonyítéka, mint az, hogy e kárhözatos vádak és hazugságok koholói, terjesztői ma is szabadon, megtorlás nélkül fejthetik ki nemzetrontó munkájukat, egyházban, iskolában, egyesületeikben s legújában a parlamentben. Hol van erre másutt példa a nagy világon?

Amint ez köztudomásu, a magyar bíróság 1884-től 1894-ig mindössze negyvennégy politikai pört indított a román izgatók ellen s a hírhedt memorandum-perben, 1894. május 25, a hazaárulással határos bűnökben vétkeseknek talált s az esküdtszék által elítelt agitátorokra kiszabott büntetés nagyobb része is elengedtetett a magyar kormány békés megegyezésre hajló jóindulata folytán.

A nemzetiségi agitátorok minden vádjára perfid rágalom. Ez az igazság. S az, hogy a magyar nemzet a tiszta lelkiismeret nyugalmával elmondhatja, hogy mindent megtett nemzetiségi polgártársai jóvoltáért s elment addig a határig, ameddig a magyar állam legszentebb jogainak és javainak kockáztatása nélkül elmehetett.

A lelketlen agitáció rágalmainak értékét még élesebb világításba helyezhetjük, ha egy futó pillantást vetünk arra a tényre, hogy például mily helyzete van másutt, így az Oroszországban, Szerbiában, Bulgáriában élő 2 millió 30 ezer románnak. Hiteles adatok igazolják, hogy Oroszországban a kormány az összes román iskolából kitiltotta a román nyelvet; a tanulóknak még az óráközökben sem szabad románul beszélniök s elnézést nem ismerő vasszigorral üldözi a román nyelvet mindenütt. Román könyvek és újságok bevitelét, román könyvek és hírlapok kiadását egyaránt nem tűri; a román liturgiát megszüntette s gondot fordít arra is, hogy a román neveket eloroszosítsa.

Hasonló elnyomott helyzetük van Szerbiában, Bulgáriában és Görögországban; külön templomuk, iskolájuk, sajtójuk sehol nincsen, nemzeti politika csinálásáról legfeljebb ábrándozhatnak s ha teljes elnyomatásuk miatt netán tiltakozni bátor-kodnának: nyomban megkaphatják azt a felvilágosító választ, hogy ez országok nem járnak el sem önkényesebben, sem erőszakosabban a románokkal, mint ahogy Románia jár el nem román nemzetiségű polgáraival szemben!

De hát a Bessarábiában simlódó egy millió román testvérért nem raj sem a Sturdzak, sem a Bratianuk, sem a Gradisteanuk, sem pedig idehaza az aktivitást dekretáló gyűlés vezéragitátorainak: Lucaciunak, Vlădnak, Vajda-Vojvod Sándornak stb. a feje.

Mert a mi körmönfont agitátoraink nagyon is jól tudják, hogy az orosz nyomtatókossan visszaütésük s kegyetlen erővel megtorolna minden beavatkozást, ami az állam épségét, egységét veszélyeztetné. Ámde Magyarország szabad ország, alkotmányos állam, nagylelkű és türelmes; ennél fogva bármely jött-ment politikai kalandor feljogosítva érzi magát a magyar nemzet ellen irányuló merényletre, bujtogatásra, az ország megrontására.

Uj szerb pártalakulás.

— Saját tudósítónktól. —

Nagybecskerek, július 8.

A délvidéki szerbség körében tavaly mozgalom indult meg, hogy a szerb politikai élet súlypontját Ujvidékről Nagyikindára, illetőleg Torontálvármegyébe helyezze át.

Ujvidéken ugyanis a szerbség egyre több talajt veszít s ebben az egykori szerb központban ma már nem a szerbek, hanem a magyarok dominálnak, úgy hogy Ujvidék polgármestere is magyar most már.

A szerbek látván tehát, hogy politikájuknak és nemzetiségi törekvéseiknek Ujvidéken és Bácskában ma már igen gyöngye a támasza, Torontálvármegyében Nagyikindán próbálnak most új központot csinálni. Nagyikinda ugyanis az egyetlen város ma az országban, ahol a szerbség — közel 14 ezren lévén — dominál s a város környéke is alkalmas arra, hogy a szerbséget erős táborba tömörítse, a maga politikájának érvényesítésére.

Ezt a tömörítést kívánja mielőbb megcsinálni egy új szerb párt, amelynek megalakítására és szervezésére szintén körülbelül egy éve folyik a mozgalom s ma már az alakulás stádiumáig jutott. E törekvés előkészítésére, az új párt alapelveinek előzetes megismertetésére és propagálására szolgált a múlt évben Nagyikindán Jaksics Vászta dr. ügyvéd szerkesztésében megindult „Szrpszki Glász“ című ujság, amely cikksorozatban ismertette az új párt programját.

E programból megállapítható, hogy e párt szakítani akar az eddigi szerb nemzetiségi politika exkluzív irányával és demokratikus alapon a magyar államosság iránti föltétlen hűséggel, a magyar-szerb barátság és egyetértés ápolásával törekszik a magyarországi szerb népek kulturális, gazdasági és egyházi autonómiai érdekein öröködni és azoknak az állami törvények keretén belül való kultiválására közreműködni.

Noha az új párt részletes programját még nem ismerni, mert csak az értekezlet után fogják közzétenni, de az így formulázott program alapja a hazafiság követelményeinek szempontjából kifogás alá nem eshetik s így e pártalakulás első tünetei aggodalmat nem támaszthatnak, mivel a mozgalom kezdőinek eddigi politikai maguktartása teljesen korrekt és hazafias volt.

E párt a szerb egyházi autonómia kérdésében nem a szerb radikális, hanem a horvátországi szerb önálló párt autonómiai programját fogja támogatni, anélkül azonban, hogy e pártnak politikai programját a horvátországi kérdésekben magáévá tenné. Ezt már most előre hangoztatja.

A mozgalom vezetői most elérkezteknek látták az időt, hogy az új pártalakulásra az elhatározó lépéseket megtegyék s mára Törökbecsére nagy értekezletre hívták össze a torontál és bácskai szerbséget. Az értekezlet összehívói: Putnik Száva dr., Jaksics Vászta dr. ügyvéd, Jaksics Milutin tanár, Bogdán Márkó nagybirtokos, Vidák Arszéndr. orvos nagyikindai, Davidovics Bogdán törökbecsei lakosok, akiknek meghívására ma d. e. mintegy 40—50 küldött jelent meg Torontálvármegyéből és Bács-megyéből Törökbecsén, hogy megvitassa és megállapítsa az új párt részletes programját.

Az értekezlet, mint lapunknak Törökbecséről jelentik, délelőtt 10 órakor kezdődött dr. Davidovics Bogdán törökbecsei ügyvéd elnöklésével.

Az értekezleten, melynek részletei még nem ismeretesek, beható eszmecsere volt s a tanácskozás a délutáni órákig tartott.

HIREK.

Tájékoztató.

A gőzfürdő (telefon 118. szám) minden nap reggeli 6 $\frac{1}{2}$ ó-tól kezdve délig az urak részére nyitva van; hölgyek részére minden kedden és pénteken déltől 6 $\frac{1}{4}$ óráig délután; ugyanazon napokon este 5-től 7-ig urak részére is. Vidéki hölgyek részére minden nap délben gőzfürdő. A kádfürdő reggeltől este 7-ig nyitva marad.

A városi főgimnázium szertárai nyitva minden vasárnap délelőtt 11 órától 12-ig.

Július 13. Közig. bizottsági ülés.

Az árverés.

A végrehajtást, az emberek nyolcvan százalékanak állandó kísértetét most alaposan megnyesegette a törvényhozás. Lenyírálta vadhajtsáit s csak éppen azokat hagyta meg, amelyekre okvetlenül szükség van.

Az eddigi végrehajtási eljárás egyik legbarbárabb rendelkezése pedig az volt, hogy az árverési hirdetménybe bele kellett venni a végrehajtást szenvedett adósok nevét. Ez a hirdetmény a legtöbb esetben belekerült a hivatalos lapba, onnét pedig a napilapokba is. Ilyképpen a hitelező és az adós magánügye teljesen ok nélkül a legtágabb nyilvánosság elé jutott.

Minden embernek, akinek semmi köze sem volt hozzá, tudnia kellett, hogy ekkor, meg ekkor árverezni akarnak egy embert, akinek az az egyetlen bűne, hogy többnyire tőle nem függő okok miatt nem tudta egészen pontosan teljesíteni hitelezőjével szemben való kötelezettségét. E miatt még nem érdemelte meg, hogy mindenkinek prédája legyen a neve, hogy az árverési hirdetményben pellengére állítsák. Ennek a barbár kegyetlenségnek alaposan véget vet a végrehajtási novellának az az intézkedése, melyet az igazságügyi bizottság javaslata alapján ma fogadott el a képviselőház.

Ezentul az árverési hirdetményből mindig kimarad az adós neve, csakis azt jelzik, amire az árverések megtartása céljából szüksége van: az adós lakását. Nem lesz adós az országban, aki ne őszinte örömmel fogadná ezt a humánus újítást. Elég baj az, ha névtelenül árverésnek valakit. Ezt a bajt még kipellengérezéssel is tetézni oly megsegényítés, melyre a kényszerhelyzetbe jutott szegénység — és tulnyomórészt erről van szó — egyáltalában nem szolgált rá.

A pellengér, mint büntetés, rég kiment a divatból. Csak a végrehajtási eljárásban ragaszkodtak még hozzá. Most végre onnan is eltűnik, és csak öröm támad a pusztulása nyomán.

— **Kinevezések.** Mint a hivatalos lap mai száma közli, a pénzügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Grunfelder Antal nagybecskereki számmellenőrt pénzügyi számvizsgálóvá, Barth József nagybecskereki pénzügyi számtisztet végleges minőségű pénzügyi számmellenőrré nevezte ki.

A m. kir. vallás- és közoktatási miniszter Medelyov János okleveles tanítót 1908. évi szeptember elsejétől kezdődő hatálylyal a bolgártelepi új állami elemi népiskolához rendes tanítóvá nevezte ki.

— **Esküvő.** Bilkei Papp Pál ügyvédjelölt e napokban tartotta esküvőjét Budapesten nagyváradi Thury Ilonával, Thury Mihály volt nagybecskereki pénzügyi számtanácsos szeretetreméltó leányával.

— **Magyar név.** A m. kir. belügyminiszter Knobloch Géza Antal m. kir. adóhivatali tiszt, törökbecsei lakos családi nevének Kemény-re kért átváltoztatását megengedte.

— **Halálozás.** Mint részvétellel értesülünk, Schramek Ambrus nyugalmazott tisztartó ma hajnalban Nagybecskereken 77 éves korában meghalt. A gyászszertől a család a következő jelentést adta ki:

Alólirottak szomorodott szívvel jelentik a felejthetetlen jó férj és apa Schramek Ambrus néh. gróf Batthyány Lajosné nyugalmazott tisztartója, 48/49-iki honvédhadnagy folyó hó 8-án reggel 2 órakor életének 77-évében, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A boldogult hült teteme folyó hó 9-én délután 3 órakor fog a bégaparti állomástól a helybeli róm. kath. temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise-áldozat folyó hó 10-én d. e. 9 órakor fog a helybeli róm. kath. plébánia-templomban az Egek Urának bemutatni. Nagybecskerek, 1908. július hó 8-án. Béke

és áldás poraira! Özv. Schramek Ambrusné szül. Iliás Mária, neje. Iona férj. Iliás Imréné, Antónia, Irén, özv. Trieborné, Emil, Andor, gyermekei.

— **A rendőrség költözködése.** Lapunk tegnapi számában rövidesen már hirt adtunk arról, hogy a rendőrkapitányság a régi épületéből átköltözködik a volt járásbírósi épületbe s hogy a költözködést a tegnapi napon már meg is kezdte. Ma délelőtt a városi tanács több tagja, Stross Béla polgármester-helyettesével az élükön megvizsgálták a volt járásbírósi épületet s nagyjában megállapodtak abban, hogy a földszinten a városi orvosok számára rendeznek be hivatalos helyiségeket, ugyancsak a földszinten helyeznek el a rendőrségi zárkákat, a lombtársaság az egészségügyi rendőr lakását, míg a többi rendőrségi helyiségek az emeleten volnának elhelyezendők. Az épület természetesen kisebb-nagyobb átalakításra fog szorulni, ezt azonban a város építésügyi-bizottsága fogja a szükséghez mérten megállapítani, melyet e célból már legközelebb össze fognak hívni.

— **A Dmke köréből.** Szegedről írják: A Délmagyarországi Közművelődési Egyesület igazgatósága hétfőn délután ülést tartott, amelyen Kern Lajos, majd Perjessy László elnökölt. A tanácskozásnak legfontosabb tárgya Becsey Károly dr. előterjesztése volt. Becsey Károly dr. indítványozta, hogy tekintettel arra, hogy az egyesület folyó bevételei nem fűződik a folyó kiadásokhoz sem s máris az alapítványokhoz kellett nyulni és abból költeni, ott takarékoskodjanak, ahol csak lehet. Indítványozza, hogy a főszámvívői állást szüntessék be, a főszámvívó ugyanis két évi próbaidőre vétetett föl, a dolgát intézte el a könyvelő és ezzel évenként háromezer koronát takarítanak meg. Az indítványt Pisztor Egon dr. és Balas Armin dr. hozzászólása után elfogadták és elhatározták, hogy erről a december végén lépelő Zsiross Mihályt értesítik. Az ülés további során az elnökség mellé harminc tagu elnöki tanácsot szerveztek az egyesület szegedi tagjai közül.

— **Az új hadtestparancsnok Temesváron.** Mint Temesvárról jelentik, tegnap délután érkezett a budapesti gyorsvonattal Temesvárra Frank Liborius v. b. t. t., altábornagy, hadtestparancsnok. A pályaudvaron megjelentek fogadtatására a tábornoki és vezérkar összes itt időző tagjai, élükön Fanta Károly altábornaggyal. Fanta röviden, néhány szóval üdvözölte az új hadtestparancsnokot, aki köszönetet mondott az üdvözlésért s azután elvonult a 29. gyalogezred diszszáza elé. A hadtestparancsnok ma délelőtt tíz órakor fogadta a helyőrség tisztikarát és katonai hivatalnokait a Katonatiszti Kaszinó emeleti nagytermében.

— **Mulatság.** A melencei szerb ifjuság a karlócazi szerb teológus dalegyletnek szíves közreműködésével f. évi július 12-én „Ruszanda“ fürdő gyógytermében énekek egybekötött táncvigalmat rendez. Belépődíj: személyenkint 1-ső rendű (három soru) ülhelyek 2 korona, többi sorok 1 kor. 60 fillér. Állóhelyek 1 korona. Az estély műsora a következő: 1. Grigoriev: „Prikloni gospodi“, énekl. a th. énekkara. 2. Mokrányacz: „III. Rukovet“, énekl. a th. énekkara Lázits Gy. I. Baiso-szóval. 3. Baic: „XIV. Szrpszki zvuci“, előadja a th. tamburai kara. 4. Binieski: „Jeszen sztízse“, énekl. a th. énekkara Tedits Zs. tenor-szóval. 5. Baic: „Tengerészek dala“, énekl. a th. énekkara. 6. Jokszi-movits: „Nisko-oro“, előadja a th. tamburai kara. 7. Basen Bendl: „Keresztesek a tengeren“, énekl. a th. énekkara.

— **Vitézség.** A.: Miért olyan komor?
B.: Miért? Látja ott azt az embert? Az olyan szemtelenül gorombáskodott velem, hogy ha revolver lett volna nálam, pofonítottam volna.

— **Pusztuló termések.** A roggendorfi határban, a gróf Csekonics-féle uradalomban a napokban egy eldobott gyufa következtében tűz keletkezett, mely a nagy szárazságban hirtelen terjedt, úgy hogy az álló buza mintegy 5 holdnyi területen leégett.

Ugyancsak tűz pusztított a múlt héten Iltvarnokon is, ahol Vigi István udvarában kigyuladt egy szin s az alatta felhalmozott szénával, szalmával együtt teljesen elégett. Egy kocsis és egy eke szintén a lángok martaléka lett. A

MIT IGYUNK?

Igyunk mohai Agnes-forrás, mert ez a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvszer.

A mohai Agnes-forrás, mint természetes szénsavdús ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyúvíz; dus szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógysóknaál fogva kitűnő szere a legkülönbözőbb gyomor-, légső- és húgyszervi betegségeknek. 26 év óta bebizonyosodott, hogy még ragályos betegségekktől is elismerő nyilatkozata a forrás ismertető füzetében olvasható. Háztartások számára másféltiteresnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénsavval telített vizet, sőt a szódavizet is olcsóbb; hogy az Agnes-forrás vizet a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakatok szerveztettek, ugyanott a forrás leírásának ismertető füzetét ingyen kapható. A forráskezelőség. — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben.

Igyunk mohai Agnes-forrás, mert ez a természetes szénsavas ásványvíz erre a legbiztosabb óvszer.

ÁGNES-

forrást, ha gyomor-, bél- és légsőhuruttól szabadulni akarunk.
forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk. (297/a—15.9)
forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.
forrást, ha májbajoktól és sargaságtól szabadulni akarunk.

Kedvelt borviz!

vizsgálat megállapította, hogy a tűz az udvaron felállított eséplőgéptől eredt, amelyből egy szikra kipattanván, felgyújtotta a szin alatt levő szalmát.

A gyermekhalandóság a nyári hónapokban éri el tetőpontját, mivel ilyenkor szokott a friss tehéntej leggyakrabban megártani a gyermekeknek s idezi elő az u. n. nyári hasmenéseket, melyeknek évenként 60.000 gyermek esik áldozatul Magyarországon. E veszélyt elkerülendő, legajánlatosabb a friss tejet teljesen megvonni a gyermektől és azt, az ez esetben legmegbízhatóbbnak bizonyult Nestlé-féle gyermektápliszettel táplálni. Ez a rég bevált szer tiszta alpesi tejet tartalmaz és vízzel felfőzve, egy józú és minden gyermek által kedvelt tökéletes gyermektápszert nyújt, elhárítja és megszünteti a hasmenést és elősegíti az izmok és csontok fejlődését.

Színház.

Polgár szintársulata Belgrádban. Röviden jelentettük már, hogy Polgár Károly, a délvidéki színkerület igazgatója, színészgárdájával, számszerint 80 taggal és zenekarral, Szerbiába vonult és a magyar színészetnek akkora dicsőséget szerzett Belgrádban, a milyenben eddig ott még nem volt része. A múlt hét csütörtökjén kezdte meg előadásait és engedve az odavaló vezető egyéniségek kívánságának, műsorába a Boccaccio, Varázskeringő, Denevér, Katalin, Sogun, Vig özvegy, Kasanova, Cigánybáró, Szép Galathea, Mikadó operetteket, továbbá a Parasztszület és Troubadour operákat vette fel. Az eddigi hat előadás a szerb főváros közönségének lelkes ovációja kísérletében folyt le. A Kolloratz rengeteg nézőtere minden este zsufolásig megtelik s az előkelő közönség sorában állandóan képviselve van a diplomáciai s a katonatiszti kar. Színházban és az utcán ünneplik a magyar színművészeket. A közönség egyes előadások megismétlését kívánja, amelyek egyikén, mint hírlík, Péter király is meg fog jelenni. Nusich Broniszláv, a Politik szerkesztője és a szerb újságírók egyesületének elnöke, buzgón támogatja Polgár társulatát, melynek valamennyi tagja rászolgál az elismerésre; különösen tetszenek Belgrádban Kaposi Józsa, Peterdy Etel, Haraszthy Vilma, Csanády Irma, Dulich Mariska, Breznay Anna, továbbá Remete, Gózon Gyula, Bogyó, Gózon Béla, Kabos, Solymossy, Gáthi, Gyulai, Kovács karmester és maga a művészigazgató, aki a Denevér Frank szerepében rendkívülien nagy sikert aratott. Polgár a belgrádi előadások után nyári állomáshelyére, Herkulesfürdőre utazik, ahol nagy bérlettel várják.

TÁVIRATOK.

A trónörökös a királynál.

Budapest, július 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Ischlből jelentik, Ferenc Ferdinánd trónörökös tegnap Gmundenből odaérkezett. Az állomáson Paar gróf főhadsegéd várta a trónörökösöt. Egy ideig beszélgettek, aztán udvari hintón a király nyaralójába hajtaták, ahol a király hosszabb magánkihallgatáson fogadta. Este a trónörökös visszatért Gmundenbe.

A főrendiházról.

Budapest, július 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) A főrendiház közjogi és törvénykezési bizottsága ma délelőtt 10 órakor Wlascics Gyula elnöklésével ülést tartott, melyen a képviselőválasztási kuriai bíraskodásról szóló törvény hatályának meghosszabbításáról, a végrehajtási törvény módosításáról és a birtokrendezésről szóló törvényjavaslatokat tárgyalta s elfogadta.

Kossuth Ferenc beteg.

Budapest, július 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Karlsbadból sürgönyzik, Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter négy nap óta ágyban fekvő beteg. A miniszter állapota, bár még néhány napig feküdnie kell, nem súlyos.

A delegációk.

Budapest, július 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) Politikai körökből jelentik: A delegációkat október elejére hívják össze Budapestre. A magyar delegáció tagjait a képviselőház szeptember 22-iki ülésén választják meg.

Szterényi Karlsbadban.

Budapest, július 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) Szterényi József kereskedelmi államtitkár szombaton Karlsbadba utazik Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterhez, hogy a kereskedelmi tárca ügyeiről jelentést tegyen neki.

Nagy tüzkatasztrófa Budapesten.

Budapest, július 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) A fővárosban ma délben a Párisi Nagy Áruház esetére emlékeztető nagy tüzkatasztrófa történt. A katasztrófa színhelye ifj. Kowald Péter vegytisztító műhelye, amely a Szövetség-utca 36. számú házban van. A műhelyben ugyanis ma eddig ismeretlen okból meggyuladt és felrobbant egy nagy benzintartó. A robbanás következtében tűz támadt, amely oly rohamos erővel terjedt, hogy a négyemeletes ház lakói nem tudtak menekülni. Az otthon levő lakókat természetesen borzasztó rémület töltötte el, mert a tüzlángok elárasztották az egész udvart s a lépcsőházat, úgy hogy a lakók a felsőbb emeletekről a lépcsőn menekülni nem tudtak. Különösen az asszony népség veszítette el a fejét s a lányok és az asszonyok egymásután ugráltak le az emeletről. Így a harmadik emeletről leugrott egy asszony az udvar kövezetére s a szerencsétlen nyomban szörnnyethalt. Egy Rancsek Teréz nevű leány az ablakból az utcára ugrott ki. Még élt, mikor a mentők fölszedték, de mire a kórházba szállították, meghalt. Ezekon kívül még többen is leugrottak az emeletekről, akik súlyosan megsebesültek. A tüzoltók, akik a katasztrófa hírére a főváros minden kerületéből kivonultak, nagy erővel dolgoznak a tűz eloltásán, de délután 2 óráig még nem tudtak megbirkózni a pusztító elemmel. A mentők is ebben a percben vonulnak ki újabb készültséggel s nyújtják az első segélyt a tűz folytán kisebb-nagyobb mértékben megsebesült embereknek. A tűz, amint eddig megállapítható volt, a negyedik emeleten levő műhelyben keletkezett a robbanás folytán. A tüzoltók, akik most hatoltak ide, itt egy koromná égett munkás holttestét találták. Az oltási és mentési munka lapunk zárta-kor nagy erővel folyik.

A szerb válság.

Budapest, július 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) Belgrádi távirat azt jelenti, hogy a kormány és az ellenzéki pártok között közvetlenül a meg egyezés végleges aláírása előtt újabb ellentétek támadtak új és ó-radikálisok közt a skuptina házszabályainak módosítása és a mandátumok igazolása körül, úgy hogy a meg egyezés az utolsó pillanatban kétséges lett.

A hajduszoboszlói vasuti szerencsétlenség.

Budapest, július 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) A hajduszoboszlói nagy vasuti szerencsétlenség még mindig állandó izgalomban tartja a lakosságot. Az emberek valóságos bucsujárásban járnak a katasztrófa színhelyére, ahol még ott hevernek a vasuti kocsik egyrészenek roncsai. A roncsok eltakarításán és a pálya helyreállításán nagyszámu munkássereg dolgozik és annyira már sikerült is helyreállítani a pályát, hogy a forgalom akadálytalanul folyhatik. A súlyosan sebesült utasok közül Kovács Antal és Péntek Sándor debreceni lakosok sebeikbe ma belehaltak. Az orvosok állítása szerint a sebesültek közül valószínűleg még hárman-négyen meghalnak. A szerencsétlenül járt Bakos Ödön nagylaki ügyvédnek holttestét a család rendelkezésére tegnap hazaszállították Szoboszlóról Nagylakra.

Nagy alapítvány.

Budapest, július 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) Mint Aradról jelentik, Andrényi ottani kereskedő kétszáz ezer koronás alapítványt tett le Károlyi főispán kezéhez egy gyermekkorház céljaira.

A német hajóhad gyakorlatai.

Budapest, július 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) Kieli jelentés szerint a német nyílttengeri hajóhad Henrik porosz herceg vezetése alatt e hónap 13-án indul az Atlanti-Oceánra. A gyakorlatok négy hétig fognak tartani az Azori-szigetek mentén. Ezek a távoli manőverek is azt bizonyítják, hogy a német birodalom ószintén kívánja a béke fentartását és hogy az angol flotta északtengeri útja nem nyugtalanítja a német illetékes köröket, hiszen a német partok védelmére hivatott hajóhadat különben nem küldenék oly messzire az angol vizektől. Ezzel önmagától eloszlik az angol sajtó rémitgetése a német agresszív törekvésekkel. Németország ugyszólván egész harcra kész flottáját küldi az Atlanti Oceánra, 17 sorhadihajót, 10 cirkálót a kísérő hajókkal és torpedókkal.

A perzsa események.

Budapest, július 8. (A „Torontál” eredeti távirata.) Londonból sürgönyzik: A Daily Mail teheráni tudósítója táviratozza: A sah fermánja, amely megszünteti a hadiállapotot, megnyugtatta a közvéleményt Teheránban, de Tebrizben még mindig nagy a veszedelem. Ezer fegyveres forradalmár áll szemben a sah lovasságával. Egyetlen egy napon 1700 házat raboltak ki. Nagy a hiány kenyérben, mert a mal-mokat lerombolták.

Egy másik londoni távirat szerint a pétervári kormány erőteljesen támogatja Anglia teheráni követének feltételeit s így kétségtelen, hogy a sah kénytelen lesz bocsánatot kérni a teheráni angol követ-ség őrizetért. Egyetlen perzsa szolgálatban álló orosz tiszt sem volt kiküldve az angol követség őrzésére. Iswolski bizik benne, hogy a sah meg fogja fogadni Anglia és Oroszország tanácsát, összehívja a parlamentet és helyreállítja az alkotmányt.

Határidő-üzet.

Budapest, július 8. (A nagybecskereki Lloyd-társulat távirata.) A mai tőzsdén déli zárlatkor a következő árakat jegyezték: Buza (októberre 1908.) . . . 22.60 — —
Rozs (októberre 1908.) . . . 19.10 — —
Zab (októberre 1908.) . . . 16.96 — —
Tengeri (rég) . . . 14.76 — —
Tengeri (augusztusra) . . . 14.70 — —
Tengeri (új, októberre) . . . 14.82 — —

Felelős szerkesztő: SOMFAI JÁNOS.

Nyílttér.

(E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.)

NESTLÉ

az egészséges **gyermektápláló**

és a beteg gyermek, a gyomorbajosok régióba bevált táplálékja.

Megóv a hányástól, hasmenéstől, bélhurttól és elhárítja ezeket.

A gyermekápolásról ismeretlenül ingyen küld. NESTLÉ

Wien, Biberstrasse 11.

Mérlegképes

könyvelő

elvállal olcsó díjazás mellett a délutáni és esti órákra könyvelést és más irodai munkákat.

Cím a kiadóhivataiban.

